

F. Ż.

Informacje

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 1, 182-187

1968

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

3 października 1966 roku odbyła się w Śląskim Seminarium Duchownym w Krakowie inauguracja roku akademickiego 1966/67. Nabożeństwo inauguracyjne odbyło się w kościele OO. Dominikanów w Krakowie, gdzie u grobu św. Jacka ks. bp. H. Bednorz koncelebrował z wychowawcami Seminarium Mszę św. Uroczystość inauguracyjna odbyła się w oratorium Seminarium. Przemówienie wstępne przed immatrykulacją studentów pierwszego roku wygłosili rektor Seminarium, ks. mgr. F. Jerominek, dziekan alumnów, J. Hajda oraz biskup koadiutor, ks. dr H. Bednorz. Wykład inauguracyjny na temat: „Wpływ współczesnych przemian socjologicznych na życie religijne w diecezji katowickiej” wygłosił ks. dr Gustaw Kłapucł. W uroczystości inauguracyjnej uczestniczyli również sufragani diecezji krakowskiej, ks. bp J. Piętraszko, przedstawiciele Seminarium diecezji częstochowskiej, redakcji „Tygodnika Powszechnego” oraz księży dziekani diecezji katowickiej. (gk)

*

W połączeniu z inauguracją roku akademickiego 1966/67 odbyło się w dniach 3 i 4 października 1966 roku w Śląskim Seminarium Duchownym symposium naukowe poświęcone przeszłości Kościoła na ziemiach objętych obecnie zasięgiem diecezji katowickiej. Wygłoszono odczyty na temat „Najstarsze budownictwo sakralne na obszarze diecezji”, „Początki organizacji kościelnej ziem objętych zasięgiem obecnej diecezji katowickiej”, „Działalność zakonów na Górnym Śląsku do podziału Śląska w XVIII wieku”, „Protestantyzacja i rekatolicyzacja ziemi pszczyńskiej”, „Początki kultu Matki Bożej w Piekarach”, „Z dziejów przemysłu górniczego na Górnym Śląsku”, „Rola duchowieństwa katolickiego w procesie kształtowania ducha narodowego na Górnym Śląsku na przełomie XIX i XX wieku” oraz „Pisarze ludowi na Górnym Śląsku w XIX i XX wieku”. Teksty odczytów złożono w bibliotekach diecezjalnych — seminaryjnej i kurialnej. Wśród uczestników sympozjum był arcybiskup metropolita krakowski, ks. kard. K. Wojtyła. (gk)

*

W roku akademickim 1966/67 studia teologiczne na pierwszym roku w Śląskim Seminarium Duchownym w Krakowie rozpoczęło 56 studentów, dobranych z większej ilości kandydatów. Na pozostałych latach studiów było z początkiem tego roku akademickiego na roku drugim — 45, na trzecim — 31, na czwartym — 23, na piątym — 23 i na szóstym — 37 studentów. Ogółem więc w październiku 1966 roku studiowało w Seminarium 215 alumnów. Równocześnie 23 alumnów odbywało służbę wojskową. (gk)

Z inicjatywy biskupa koadiutora, ks. dra H. Bednorza powstały w diecezji w roku 1965 grupy księży zainteresowanych pracą naukową. Obecnie istnieje siedem grup: biblijna, której kierownikiem jest wy-

wykładowca Pisma św., ks. dr K. Markłowski; dogmatyczna — wykładowca dogmatyki, ks. dr L. Orzeł; ekumeniczna — wykładowca dogmatyki, ks. dr A. Skowronek; historyczna — wykładowca historii Kościoła, ks. dr G. Klapuch; katechetyczna — kierownik referatu katechetycznego w Kurii, ks. W. Wrzoł; liturgiczna — wykładowca liturgii, ks. dr R. Rak; prawnicza — wykładowca prawa kanonicznego, ks. dr R. Sobański. Każda z grup liczy od kilkunastu do kilkudziesięciu księży diecezjalnych, którzy spotykają się na zebraniach odczytowych i dyskusyjnych przeciętnie czterokrotnie w roku. W ramach prac poszczególnych grup, w grupie prawniczej ks. mgr J. Krupa napisał pracę: *Kolegialność jako przymiot kościoła*, w grupie historycznej ks. mgr W. Pieleśz pracę: *Klasztory dawnego Cieszyna*. Obydwie prace znajdują się w bibliotekach diecezjalnych. Prace grup katechetycznej i liturgicznej posiadają również znaczenie dla diecezjalnej pracy duszpasterskiej. Księża grupy liturgicznej przygotowują między innymi projekty rozporządzeń wykonawczych dotyczących zmian liturgicznych w diecezji. Księża grupy katechetycznej przeprowadzają badania nad metodami pracy katechetycznej. Uczestnicy spotkań grupy historycznej stawiają sobie jako jedno z najbliższych zadań zabezpieczenie archiwów kościelnych najstarszych parafii diecezji oraz opracowanie początków organizacji kościelnej na obszarze diecezji. (gk)

Jednym z najstarszych zabytkowych, drewnianych kościołów na obszarze diecezji jest kościół pod wezwaniem św. Wawrzyńca wybudowany w Knurowie pod Rybnikiem. Najstarszy opis kościoła pochodzi z 1679 roku. Według opisu ściany kościoła przyozdobione były malowidłami, które przedstawiały tajemnice Chrystusowe. Konstrukcja prezbiterium kościoła była zrębowo-węglowa. Wieżę o konstrukcji słupowej dobudowano później. W latach międzywojennych kościół został przeniesiony do Chorzowa na Górę Wyzwolenia, która znajduje się na zachodnim krańcu obecnego Wojewódzkiego Parku Kultury. Kościółek odbudowano w Chorzowie po przeniesieniu w latach 1935—1938. Przy odbudowie zamieniono dawne prostokątne portale na nowe według projektu inż. W. Czeczota. Polichromię stropu wykonał w 1938 roku S. Kątski. Kościółek wyposażono również w zabytkowe obrazy i sprzęt, pochodzące ze zbiorów Kurii diecezji katowickiej. W Polsce Ludowej przystąpiono w roku 1963 do gruntownego remontu kościoła, którym objęto między innymi dach i podłogę. Odnowiono również wnętrze świątyni. Głównym inicjatorem prac przy kościółku jest ks. S. Krzoska, współpracując ściśle z konserwatorem Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach. Starannie uporządkowano także otoczenie kościoła. Kościół służy potrzebom religijnym wiernych parafii św. Antoniego w Chorzowie. Opiekę duszpasterską sprawuje w kościele ks. S. Krzoska. (gk)

*

Położona na skraju Diecezji Katowickiej parafia Gierałtowiec należy do rzędu najstarszych naszych parafii. Powstała prawdopodobnie w tym samym czasie, co sama wieś, którą założono na przełomie 13 i 14 wieku w ramach ówczesnej akcji osadniczej „na prawie niemieckim”.

Nic nie wiadomo o tym, jak wyglądał i kiedy został wybudowany pierwszy kościół gierałtowski. Wyniki sondowania gleby na starym cmentarzu gierałtowskim pozwalają przypuszczać, że kościół ten się spalił.

Zbudowany w r. 1534 — chyba drugi z kolei — drewniany kościół służył

parafianom gierałtowickim do roku 1932, kiedy to staraniem ówczesnego proboszcza ks. Roboty wzniesiono obszerną, murowaną już świątynię. Stary kościół stał się zawadą, którą chciano przenieść do jakiejś innej miejscowości lub ostatecznie rozebrać. Do tej ostateczności nie doszło; ze względu jednak na brak jakiegokolwiek praktycznej korzyści nie dbano zupełnie o stan budowli.

Remontu drewnianego kościółka św. Katarzyny — bo taki tytuł nosi gierałtowski zabytek — podjął się w r. 1959 ks. proboszcz Wojciech Riedel. Dzięki ofiarności parafian, dotacjom Kurii Diecezjalnej oraz Wydziału Kultury Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach uratowano cenny zabytek budownictwa sakralnego na Śląsku od zagłady.

Pierwsza faza robót polegała na wymianie przegniłych i zżartych grzybem i robactwem elementów dachu i ścian. Całość pokryto gontami. Odrestaurowano również małą wieżę, uszkodzoną na skutek działań wojennych w r. 1945.

Po zabezpieczeniu budynku zwrócono uwagę na pozostałą na stropie prezbiterium małą turę. Malowidła te mające charakter ornamentacyjny o tematyce roślinnej, zwierzęcej, heraldycznej, a także przedstawiające postacie świętych, wykonane zostały przez nieznanego malarza przy pomocy patron tłustą temperą. W czasach późniejszych polichromia została zamalowana farbami klejowymi, potem usuniętymi. Po oczyszczeniu i zdezynfekowaniu desek, jak też po zastosowaniu odpowiednich zastrzyków dla zniszczenia owadów, malowidło oczyszczono i utrwalono, zaś miejsca nieczytelne lub ubytki zapunktowano kreską.

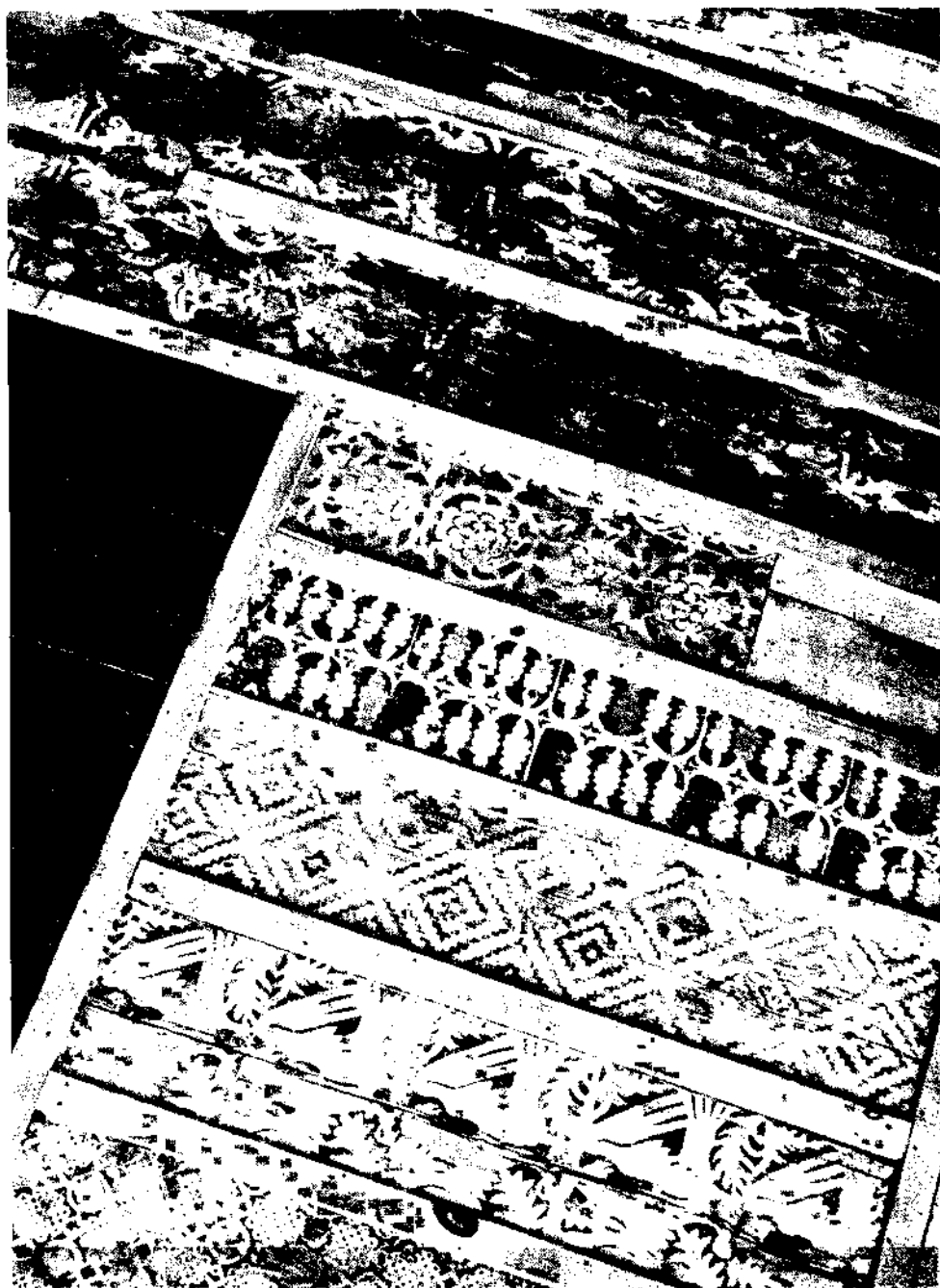
Drugim objektem wystroju wnętrza kościółka, zakonserwowanym i odnowionym jest ławka kolatorska, pochodząca z r. 1691, fundowana prawdopodobnie przez Kaspra Henryka Schicka i jego żonę Joannę Cecylię. Ławka ta, mocno zniszczona, znalazła się nawet w pewnym czasie poza obrębem kościoła. Zreperowana i poddana badaniom, okazała się ciekawym przedmiotem o dużej wartości zabytkowej i artystycznej. Próby odkrywkowe wykazały istnienie polichromii, zakrytej podwójnym olejnym przemalowaniem. Po zabezpieczeniu desek warstwy te zdjęto, malaturę utrwalono, zaś ubytki punktowano lub też zrekonstruowano techniką temperową. Przeprowadzono również konserwację zabytków ruchomych, a miano wice rzeźb Madonny z Dzieciątkiem, rzeźb św. Anny Samotrzeciej, czterech rzeźb ewangelistów z ambonny, chrzcielnicy. Odnowiono także ołtarze wraz z obrazami.

F. Ż.

Fot. R. Kazimierski

Zabytkowy kościół w Gieraltowicach zbudowany w 1534 r.

Polichromia w zabytkowym kościele w Gieraltowicach

Św. Jan Ewangelista
rzeźba w kościele gierałtowickim z drugiej połowy XVI w.